

Foto's (7): Gerius van Woudenberg.

Betonnen schip aangekomen op zijn laatste rustplaats

Begin juli 2011 werd het in de Oosterschelde geborgen betonnen schip 'Le Serpent' getransporteerd naar het Grevelingenmeer om daar dienst te gaan doen als duikwrak voor sportduikers.

Rijkswaterstaat Zeeland, Provincie Zeeland, Gemeente Schouwen-Duiveland, Nederlandse Onderwatersport Bond (NOB), Natuur- en Recreatieschap De Grevelingen en Dive-Inn De Kabbelaar zijn sinds 2009 bezig met het voorbereiden van het afzinken van een schip in het Grevelingenmeer. Het betonnen schip 'Le Serpent' dat wordt afgezonken, ligt sinds 1970 in het gebied de

Schelphoek (Oosterschelde). Bij laag water was nog slechts de kajuit van het schip vanaf de wal zichtbaar.

In februari van dit jaar (2011) werd het schip succesvol geborgen. Er werd hard gewerkt aan het duikveilig maken van het schip. Zo werden te kleine mangaten dichtgelast en werden andere gaten juist groter gemaakt zodat sportduikers veilig het schip in en uit kunnen zwemmen. Van

- 1) Eind mei was aannemer Timmerman nog druk bezig met het leegbaggeren van de ruimten van het schip.
- 2) De twee gaten waardoor de trossen liepen om het schip te slepen zijn nog goed te zien.
- 3) De ophangpunten van het roer zijn nog steeds aanwezig.
- 4) Nog even geduld en dan zwemmen sportduikers door de enorme ruimten van het betonnen schip.

zodra de werkzaamheden afgerond waren – eind juni 2011 – werd aangevangen met het verslepen van het schip naar het Grevelingenmeer.

Het schip wordt in het Grevelingenmeer ten westen van de jachthaven van Scharendijke afgezonken om daar als kunstmatig rif de onderwaternatuur en de onderwatersport een extra stimulans te geven.

Het verplaatsen van dit schip was een uniek project: in Nederland is het nog niet eerder voorgekomen dat een schip van dit formaat voor de duiksport is afgezonken. Het project wordt dan ook gezien als een nieuwe impuls voor het toerisme in Zeeland en Zuid-Holland en de duiksport in het bijzonder.

- 1) Ook onder de kajuit is een grote ruimte aanwezig die toegankelijk werd gemaakt voor sportduikers.
- 2) In een deel van het ruim (en onder de kajuit) werden lege schelpen gestort.
- 3) In het kader van de veiligheid werden enkele mangaten (die te klein waren om door te zwemmen) dichtgelast.

Dit project werd mogelijk gemaakt met steun van het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling, Provincie Zeeland, Provincie Zuid-Holland, Gemeente Schouwen-Duiveland, Rijkswaterstaat Zeeland, Nederlandse Onderwatersport Bond, Natuur- en Recreatieschap De Grevelingen, Dive-Inn De Kabbelaar en particuliere sponsors, onder impuls van projectleider Gerius van Woudenberg van Rijkswaterstaat Zeeland (0118-622293 of gerius.van.woudenberg@rws.nl).

IVO MADDER

'Le Serpent' (Nederlands: 'De Slang') was een Frans sleepschip, dat rond 1920 in Le Havre (Frankrijk) werd gebouwd. Het was een schip uit een serie van negentien, die alle naar een reptiel werden vernoemd. Bijzonder aan deze serie was dat de schepen uit gewapend beton werden gebouwd, omdat er een tekort aan staal was na het einde van de Eerste Wereldoorlog. De schepen voeren niet zelfstandig, maar werden getrokken door een sleepboot. Le Serpent is 58 meter lang, 10 meter breed en ruim 6 meter hoog. Het werd gebruikt voor het vervoer van kolen van Groot-Brittannië naar Frankrijk.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd Le Serpent met drie zusterschepen geconfisqueerd door de Duitse bezetter. Le Serpent overleefde de oorlog en deed tot 1970 dienst bij een aannemer, waarna het werd afgezonken in de Schelphoek bij Serooskerke. Zie ook voor de volledige info:

<http://uim.marine.free.fr/flotte-etat/barciment.htm>

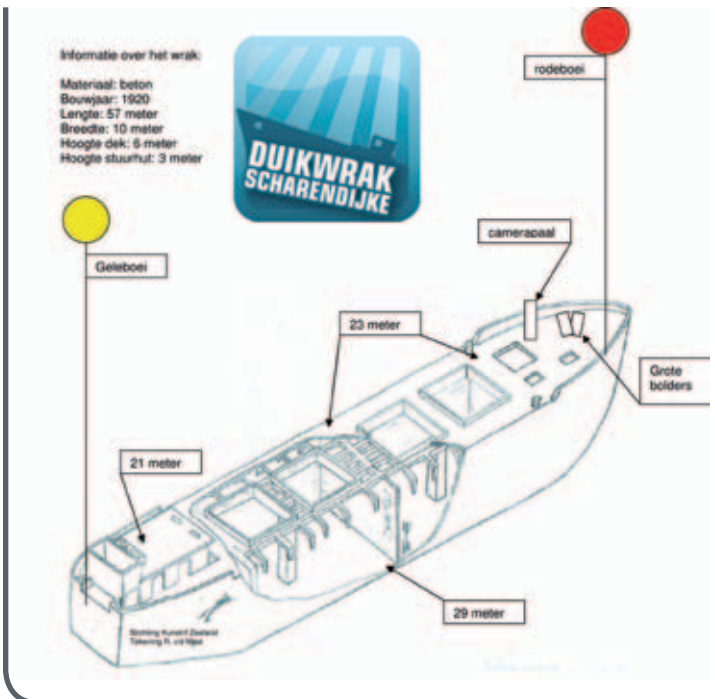
Ook de 'Uilenspiegel' – de vroegere 'Crocodile' – was zo'n betonnen wrak. Ik ben er nog aan boord geweest in het Bonapartedok voor het als piratenzender vertrok naar de Noordzee en later in Cadzand toen het daar op het strand lag. Ook het huidige Kerkschip in de Antwerpse haven is zo'n betonnen schip. ■

LUC BEETS

Onderwaterfoto's van 'Le Serpent', enkele uren nadat hij op de bodem lag.

Foto's (3): Karin Buisaard

'Le Serpent' sissend naar de diepte

Foto's filmstrip: Luc Beets.

Gerius van Woudenberg en Harry Brands, juist voor het strijken van de Zeeuwse vlag.

Gerius geeft het sein dat men kan starten met het volpompen van de ruimen.

Het volpompen van de ruimen met het zilte water van de Grevelingen.

Het was een lang gekoesterde droom van de NOB en een aantal initiatiefnemers om in de Grevelingen een schip af te zinken waarop beginnende duikers in alle veiligheid een wrakduik zouden kunnen maken.

Dat was echter sneller gezegd dan gedaan. Een geschikt wrak vinden was nog het minste van alle problemen waarmee ze werden geconfronteerd. De overheid en Rijkswaterstaat stelden immers hoge eisen in verband met het milieu en de veiligheid en de kosten om dit alles te verwezenlijken waren zeer hoog. Uiteindelijk was het dan toch zover. Op vrijdag 8 juli 2011 en na een tochtje achter een sleepboot over de Oosterschelde, lag het betonnen vrachtschip 'Le Serpent' rustig voor anker voor Scharendijke. Ik was maar wat graag ingegaan op de

uitnodiging van de projectleider Gerius van Woudenberg (van Rijkswaterstaat) en van Harry Brands (NOB) om het afzinken van het betonnen vrachtschip bij te wonen. De kans om zo iets van dichtbij mee te maken krijg je niet elke dag. Na een korte toespraak in het duikcentrum en hotel 'De Kabbelaar' werden genodigden en verzamelde pers ingescheept op een patrouillevaartuig van Rijkswaterstaat en op een historische sleepboot. Toen we de haven van Scharendijke verlieten leek Le Serpent mij eerst niet erg groot. Pas toen we aan boord gingen en ik het betonnen dek onder

mijn voeten voelde bleek hoe ik me daarin had vergist. Met zijn diepe ruimen en een lengte van 58 meter is het duidelijk dat dit niet zomaar een bootje is maar wel degelijk een schip.

Na het strijken van de Zeeuwse vlag was het dan zover. Met de duim omlaag gaf Gerius het sein dat men kon starten met het volpompen van de ruimen. Tijd om het schip te verlaten dus.

Le Serpent gaf zich echter niet zo snel gewonnen. Slechts langzaam zank ze dieper en dieper. Maar er was geen ontkomen aan. Toen het water van de Grevelingen over het dek spoelde was alle weerstand gebroken. Niet krakend en piepend zoals veel oude vrachtschepen of met de boeg recht op zoals de Titanic, maar sissend – zoals het past voor een slang – verdween de bijna 90 jaar oude vrachtvaarder voorgoed onderwater. Loeiende scheepshorns en sirenes brachten een laatste groet en overal juichten de toeschouwers. Een film over het afzinken kan je bekijken op: www.duikeninbeeld.tv/nieuws/bericht/daar-gaat-ie-op-film.

Spijtig genoeg bleek later dat onze nukige slang veel dieper was afgegleden dan gepland. Het dek ligt nu op ongeveer 23 meter en de kiel rust op 29 meter diepte. Op deze diepte is de Grevelingen modderig en donker. Duiken op dit wrak is dus zeker niet weg gelegd voor beginnende duikers en dat was toch de bedoeling. Toch mogen NOB en al diegenen die dit hebben mogelijk gemaakt fier zijn op deze prestatie. Le Serpent belooft in de nabije toekomst een zeer populaire duikstek te worden in Zeeland. Helaas enkel voor gevorderde duikers met de nodige ervaring. ■

LUC BEETS

Bericht van de verantwoordelijke partijen van het projectteam 'Afzinken betonnen wrak'

Het betonnen wrak 'Le Serpent' (bouwjaar 1920) ligt afgezonken in het Grevelingenmeer nabij duikplaats het Kabbelaarsrif. Het beduiken van dit wrak is slechts toegestaan mits men duikt binnen de brevetdoelstellingen van zijn/haar duikorganisatie. Voor het beduiken van het wrak is het gebruik van een 'reel' (haspel) verplicht.